

"חשיבות המחקר בראיית הנולד" או "דוקטרינת גרסימוב" – תרגום מאמרו של ראש המטה הכללי הרוסי - הגנרל גרסימוב

תורגם על ידי סא"ל י', מפקד קורס קמ"נים, הגנרל גרסימוב הוא ראש המטה הכללי הרוסי.

לקריאת המסמך המקורי - <https://vpk-news.ru/articles/14632>

תקציר

במאה ה-21 קיימת נטייה לטשטש ההבחנה בין מצב מלחמה לשלום. מלחמות כבר לא 'מוכרות', ומרגע שהחלו הן לא מתנהלות בהתאם לדפוסי פעולה מוכרים, וגדל תפקידן של שיטות בלתי-צבאיות בהשגת יעדים מדיניים ואסטרטגיים, שלעתים עלו בתועלתם משמעותית על פני הישגיו של כוח מזוין. 'העימות החדש' מתאפיין בשימוש נרחב ומשולב בכלים מדיניים-פוליטיים, כלכליים, תודעתיים, אזרחיים-הומניטריים ואחרים שאינם צבאיים. כל זאת במקביל לשימוש באמצעים צבאיים חשאיים, כגון לוחמת מידע (סייבר) והפעלת כוחות מיוחדים. השימוש הגלוי בכוח צבאי מאומץ רק בשלב מאוחר יותר, בעיקר כדי להבטיח במלואו את ההישג הצבאי. יש לשאול אם כן, מהי מלחמה מודרנית? וכיצד יש לבנות את הכוח הצבאי?

הקדמה

הדיון אודות מידת הצלחת הצבא הרוסי במבצע הצבאי באוקראינה, צריך בין היתר לקחת בחשבון את השאלה - האם זה אופיו של העימות הצבאי אליו נערכו קברניטיו ואליו בנו את כוחם? ניתן אפוא להתחקות אחר הבסיס הרעיוני שהוביל, לפחות בעשור האחרון, את המטה הכללי הרוסי לבניין הכוח של הצבא, על ידי הידרשות לתפיסה אותה ביטא הרמטכ"ל הרוסי, הגנרל ולרי גרסימוב, בטקסט שפרסם ב-26 בפברואר 2013 במגזין הצבאי הרוסי VPK, תחת הכותרת "חשיבות המחקר לראיית הנולד". הפרסום, הראשון של גרסימוב כראש המטה הכללי אליו נכנס ארבעה חודשים קודם לכן, היווה גם המנחה התיאורטי לתפיסה המכונה "דוקטרינת גרסימוב".

ניכרות שלוש תיזות מרכזיות בדבריו של גרסימוב -

האחת - נדרשת זניחה של הגישה הליניארית שעמדה בבסיס תהליכי בניין והפעלת הכוח הרוסי במשך שנים רבות, ובמקומה נדרשת ההשלמה עם השתנות טבע המלחמה ובבסיסו - עימות עם כוחות א-סימטריים וכזה המחייב דיאלקטיקה עם האוכלוסייה המקומית וגורמי הנהגה רלוונטיים; ואל מולם, כזה המחייב שינויים מהותיים במענה המבצעי והאסטרטגי - שימוש גובר בממד האוויר והחלל ובממד התודעה, פעילות בציוותי כוחות משולבים, שיתוף פעולה עם גורמי אופוזיציה מקומיים ושילוב פרקטיקות של אדמיניסטרציה מקומית ולאומית לטובת הטמעת שינוי פוליטי עמוק, להבטחת השלמתו של ההישג הצבאי. **הפעלתו של הכוח המזוין על פי גרסימוב היא תנאי הכרחי למימוש המשימה, אך מחייב המציאות שיהיה מלווה בשורה של כלים "לא צבאיים".**

השנייה - נדרשת הרתמות מלאה של המוסדות האזרחיים הרוסיים לטובת העמקת ההישג המבצעי באזורי היעד שייתפסו על ידי הצבא. **גרסימוב קורא אפוא לשינוי עמוק בהבנת מעשה הלחימה, לא רק כאקט צבאי גרידא, אלא כאקט המחייב פעולות פוליטיות, בירוקרטיות ושלטוניות לטובת השלמת המשימה.** אפשר לראות בדברים אלה של גרסימוב כבסיס רעיוני לעימותים אותם צפה עם כניסתו לתפקיד - מבצעים צבאיים שתכליתם שינוי שלטוני בהתאם לאינטרסים האסטרטגיים הרוסיים, ואוקראינה בראשם.

השלישית - גרסימוב מצביע באופן מרומז על הדלות בעיסוק הצבאי כמקצוע, בדגש על אנשי הצבא עצמם. הוא מקדיש חלק נכבד מדבריו - הקצרים במילא - להאדרת העומק האינטלקטואלי שאפיין את הפיקוד הרוסי הבכיר ערב מלחמת העולם השנייה, וקורא בסיום דבריו למעורבות האקדמיה ולמעורבות חוקרים ואנשי צבא בעלי דעה בגיבוש תפיסות ושיטות פעולה חדשות.

תהליכי שינוי ארגוניים, שהם תולדה של שינויים תפיסתיים, דורשים לרוב זמן להטמעה, תחקור וחוזר חלילה. לגרסימוב, שנכנס לתפקידו ראש המטה הכללי של הכוחות המזוינים בשנת 2012, היה כעשור להביא לכדי מימוש במלחמה באוקראינה. עם זאת, היעלמותו הלא מוסברת מעיני הציבור פרק זמן קצר לאחר פתיחתה "הצולעת" לכאורה, מציבה סימני שאלה הן לגבי מידת ההצלחה בהטמעת השינוי והן לגבי תקפות התפיסה ביום שאחרי המלחמה. באשר לתקפותה הדוקטרינרית, הרי שביקורת רבה הוטחה במהלך השנים¹ כנגד זו המשוייכת לגרסימוב. תיאורטיקנים רבים ראו בה דמיון כמעט מוחלט להמשגת המלחמה ההיברדית ולהעתקת תהליכים דומים שכבר היו בתהליכי הטמעה בצבאות מערביים. כך או אחרת, ראוי לומר שההגות הצבאית הרוסית כשלעצמה הקדימה את הגישה המערבית בזיהוי התמורות האדירות בטבע המלחמה. כך, היו אלה הסובייטים שהצביעו על השפעתם הדרמטית של שינויים טכנולוגיים על עולם המלחמה (MTR- military technological revolution), בהם - עלייתו הגוברת של ממד החלל בעשייה הצבאית, הופעתם של "נשקי אנרגיה" ורובוטיקה והחלשות משקלו של התמרון הצבאי - וכל אלה זמן רב לפני הופעתה של גישת ה-RMA - "מהפכות בעניינים צבאיים" - המוכרת בעיסוק הצבאי המערבי. הטקסט שלפניכם הינו כאמור תרגום מאמרו של גרסימוב. המודלים המופיעים בו הינם רפליקה של המודלים הקיימים בטקסט המקורי, כולל סדר הופעתם בגוף הטקסט. ההערות המצוינות בו אינם במקור, והן נועדו להנגיש חלק מהמושגים המוכרים לקורא הרוסי הבקי בסוגיות הצבאיות שעל הפרק. ההדגשות בטקסט אינן מופיעות בו במקור ונועדו להבליט מסרים מרכזיים. משלב הכתיבה והרציפות הלוגית של הדברים הושארו כפי שהופיעו במאמר, תחת האמירה "שברוסית זה נשמע (ונקרא) טוב יותר".

"חשיבות המחקר בראיית הנולד"

במאה ה-21 קיימת נטייה לטשטש ההבחנה בין מצב מלחמה לשלום. מלחמות כבר לא 'מוכרזות', ומרגע שהחלו הן לא מתנהלות בהתאם לדפוסי פעולה מוכרים. התממשותם של סכסוכים צבאיים, לרבות אלה 'מהפכות הצבע'² בצפון אפריקה ובמזרח התיכון, מוכיחה שמדינה משגשגת יכולה להפוך בתוך חודשים ספורים, ואפילו ימים, לזירה של מאבק מזוין, קורבן של התערבות זרה, מצויה בתהום של כאוס, קטסטרופה הומניטרית ומלחמת אזרחים.

"השיעור הנלמד מ"האביב הערבי"

יהיה זה קל לפתור עצמנו, אנשי הצבא, מלמידה מאירועי "האביב הערבי" בכך שנבטל אותם כאירועים בעלי אופי מלחמתי. אלא שאולי המצב הוא הפוך והאירועים הללו הם התממשותם של המלחמה הטיפוסית של המאה ה-21? אם להחשיב את היקף הנפגעים וההרס, ההשלכות החברתיות, הכלכליות והפוליטיות הרוות האסון, הרי שסכסוכים מסוג זה ניתנים להשוואה להשלכות של מלחמה כוללת. "חוקי המלחמה" עצמם השתנו באופן משמעותי, שכן גדל תפקידן של שיטות בלתי-צבאיות בהשגת יעדים מדיניים ואסטרטגיים, אשר במספר מקרים עלו בתועלתם משמעותית על פני הישגיו של כוח מזוין.

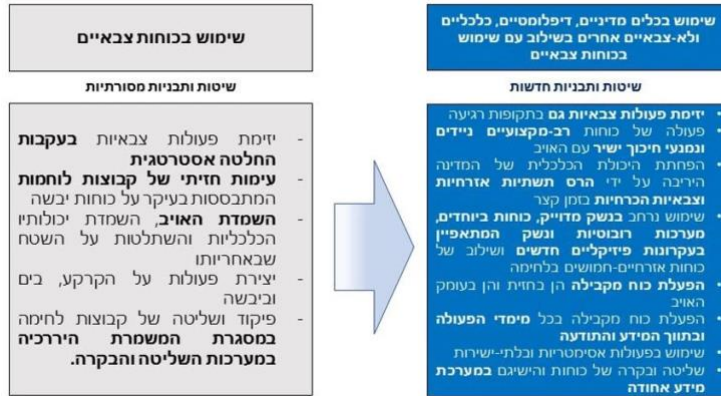
¹ לקריאה נוספת לדוגמא -

Mark Galeotti, I'm Sorry for Creating the 'Gerasimov Doctrine' - foreignpolicy.com

Andrew J. Duncan, New 'Hybrid War' or Old 'Dirty Tricks'? in - Canadian military journal v.17

² מושג נפוץ המתאר מאבקים של קבוצות אופוזיציה - המאופיינות בדרך כלל בצבע דומיננטי שמסמלן - להחלפת הממשל המכהן. נהוג לייחס למושג שורה של אירועים שלא דווקא קיים ביניהם קשר, כמו - המתרחשות בחבל אוסטיה שבגיאורגיה, בחצי האי-קרים ובמחוז דונאבס באוקראינה, באירועי האביב הערבי במזרח התיכון וצפון אפריקה ועוד.

השינוי במאפייני הלחימה השגת מטרת מדיניות

העיונות החדש' מתאפיין בשימוש נרחב ומשולב בכלים מדיניים-פוליטיים, כלכליים, תודעתיים, אזרחיים-הומניטריים ואחרים שאינם צבאיים, המיושמים תוך שימוש בכוח המחאה של האוכלוסייה ביעד הפעולה כמכפיל כוח. כל זאת במקביל לשימוש באמצעים צבאיים חשאיים, כגון לוחמת מידע (סייבר) והפעלת כוחות מיוחדים. השימוש הגלוי בכוח צבאי, לרוב בטענת שמירת שלום וניהול משבר מקומי, מאומץ רק בשלב מאוחר יותר, בעיקר כדי להבטיח במלואו את ההישג הצבאי.

מכאן נובעות שאלות טבעיות: מהי מלחמה מודרנית? למה צריך להתכונן כוח צבאי? ובמה נכון לציידו? רק במענה עליהם נוכל לקבוע את כיווני בניין הכוח ארוכי הטווח של הכוחות המזוינים. כבר בעת הנוכחית, משולבות מתודות חדשות, לצד גישות מסורתיות, בנוגע למעשה המלחמה - עולה היקפן של צוותים קרביים ניידים ומשולבים הפועלים בתא שטח אחד, המנהלים שיח מבצעי על-בסיס מערכות פיקוד ובקרה מאפשרות; פעולות צבאיות הופכות ליותר דינמיות, אקטיביות ופרודוקטיביות; קצב הפעולה המבצעית עולה ופוחתת יכולתו של היריב לנצל הפסקות טקטיות ואופרטיביות לטובתו.

טכנולוגיות מידע חדשות מאפשרות לצמצם משמעותית את הפער בהיבטי מרחב, זמן ושליטה במידע באמצעות מערכות פיקוד ושליטה; עימותים חזיתיים של קבוצות צבאיות גדולות וסדורות הופכים בהדרגה לנחלת העבר; השפעה מרחוק, ללא חיכוך עם האויב, הופכת להיות הצורה העיקרית למימוש היעדים; הפגיעה ביעדיו אינה ממוקדת תא שטח ספציפי, אלא היא רלוונטית לכל רוחב ועומק גזרת הפעולה; ההבדלים בין הרמות האסטרטגיות, המבצעיות והטקטיות, הפעולות ההתקפיות וההגנתיות - מטשטשים; השימוש בכלי נשק בעלי דיוק גבוה הולך וגדל; כלי נשק המבוססים על עקרונות פיזיקליים חדשים ומערכות רובוטיות מוכנסים באופן פעיל לשימוש צבאי.

פעולות א-סימטריות, המאפשרות לנטרל את עליונות היריב - הפכו לנפוצות; אלה כוללות שימוש בכלים מבצעיים ייעודיים, באופוזיציה הפנימית לצורך יצירת חזית קבועה ורציפה גיאוגרפית, ובהשפעה תודעתית אשר אופן מימושה משתפר ללא הרף.

התאמות ועדכונים אלה באים לידי ביטוי בהשקפות הדוקטרינריות של מדינות מובילות בעולם, ונבחנים בסכסוכים צבאיים בפועל. כבר בשנת 1991, במהלך מבצע "סופה במדבר" בעיראק הכוחות האמריקאים יישמו את המושגים השפעה גלובאלית-כוח גלובאלי³ ומבצעים אוויריים-קרקעיים⁴. בשנת 2003, במבצע "חירות לעיראק" (מלחמת המפרץ השנייה), בוצעו פעולות צבאיות בהתאם למה שנקרא 'פרספקטיבה אחודה 2020'⁵.

נכון להיום מפותחות תפיסות וכלים המאפשרים גרימת נזק ליעדים ולכוחות יריבים כמעט בכל מקום בעולם תוך שעות ספורות, לצד נטרול יכולות תגובה. ארצות הברית מיישמת, בנוסף, שילוב של פעולות אינטגרטיביות גלובליות שמטרתן ליצור קבוצות רב-תחומיות וניידות בכל מקום בעולם, בפרק הזמן הקצר ביותר שאפשר.

³ global sweep [global reach], global power

⁴ air-ground operations

⁵ Joint Vision 2020

בעימותים האחרונים, צצו דרכים חדשות ללוחמה שאינן יכולות להיחשב צבאיות בלבד. דוגמה לכך היא המבצע בלוב, שבו נוצר אזור אסור לטיסה, הוחל מצור ימי ונעשה שימוש נרחב בקבוצות חמושות נפרדות, אשר שיתפו פעולה עם גורמי האופוזיציה.

יש להודות, שאם אנו מנתחים את המציאות הנוכחית באמצעות שימוש במושגים המתייחסים לשיטות פעולה מסורתיות המבוצעות על ידי כוחות סדורים, הרי שהניתוח שלנו על הא-סימטריות של שדה הלחימה יהיה שטחי. בהקשר זה, תפקידו של המחקר הצבאי הולך וגדל, והוא זה שאמור ליצור תיאוריה אינטגרלית וברורה למעשה המלחמה.

משימותיו של המחקר הצבאי

כאשר דנים בצורות ושיטות חדשות של מאבק מזוין, אסור לנו לשכוח את הניסיון הפרטי שלנו, כלומר השימוש ביחידות פרטיזנים במהלך מלחמת העולם השנייה⁶, מאבק נגד התארגנויות לא סדורות במלחמת אפגניסטן ובאירועי הלחימה בצפון הקווקז. יודגש, שבמהלך מלחמת אפגניסטן נולדו שיטות צבאיות חדשות, אשר התבססו על תחבולה, קצבי תמרון גבוהים ושימוש מיומן בכוחות מוצנחים וביחידות שהופעלו באיגוף, אשר אפשרו ביחד להקדים את תוכניות האויב ולהסב לו נזק משמעותי.

גורם נוסף המשפיע על השתנותה של הלחימה בעת הנוכחית הוא השימוש במערכות רובוטיות והתפתחות המחקר בתחום הבינה המלאכותית. בנוסף לכלי הטיס הבלתי-מאוישים שטסים כבר היום, שדה הקרב של המחר יתמלא ברובוטים מהלכים, זוחלים, קופצים ומעופפים. בעתיד הקרוב, ניתן ליצור תצורות רובוטיות מלאות המסוגלות לבצע פעולות לחימה עצמאיות.

איך להילחם בתנאים כאלה? מה צריכות להיות צורות ושיטות הפעולה נגד יריב בעל יכולות רובוטיות? איזה סוג של רובוטים אנחנו צריכים וכיצד להשתמש בהם? המחשבה הצבאית שלנו חייבת להרהר בשאלות הללו כבר עכשיו. קבוצת שאלות משמעותית נוספת, הדורשת לתת עליה את הדעת קשורה בהיקף הכוחות הנדרש לאיוש לטובת מימוש היעדים האסטרטגיים של הפדרציה הרוסית.

כבר בימינו עולות השאלות בדבר היקף האיומים האסטרטגיים המצדיקים תחזוק של כוח צבאי, כמה ממנו יידרש ומאיזה סוג? בעת הנוכחית אנו נמצאים בשלב משמעותי ביותר של יצירת מערכת האמונה על מאמץ ההגנה בתווך האוויר והחלל⁷. לכן, לא מן הנמנע שהמשאבים הנוכחיים יותאמו על מנת להבטיח את השלמת היכולת הצבאית בתחום זה דווקא. המטה הכללי הרוסי מוכוון לכך, והאקדמיה הצבאית מוזמנת לקחת חלק שוטף בכך.

פעילות בממד המידע והתודעה פותחת הזדמנויות א-סימטריות רחבות לצמצום פוטנציאל הלחימה של האויב. בצפון אפריקה, היינו עדים להטמעת טכנולוגיות להשפעה על מבנים משילותיים ועל אוכלוסייה רחבה באמצעות שימוש נרחב ברשתות חברתיות ובהשפעה על ערוצי אספקת מידע מרכזיים. יש צורך לשדרג את היכולות לשליטה בתווך המאפשר למערכת היריבה לצרוך מידע.

המבצע לאילוף גיאורגיה לדרכי שלום⁸ חשף את היעדרה של תפיסה ברורה להפעלת כוחות צבאיים מחוץ לגבולות הפדרציה הרוסית. הפיגוע בספטמבר 2012 בקונסוליה האמריקנית בעיר בנגזי שבלוב ולקיחת בני הערובה לאחרונה באלג'יריה⁹ מחזקים את החשיבות של בניית מנגנון צבאי לשמירה על אינטרסים לאומיים מחוץ לגבולות המדינה.

למרות העובדה שהתוספות לחוק הפדרלי 'אודות ההגנה'¹⁰ משנת 2009, מאפשרות שימוש מבצעי בכוחות הצבאיים הרוסים מחוץ לגבולותיה, שיטות הפעולה לכך טרם הוגדרו. סוגיות הקשורות לסמכויות ותחומי אחריות טרם נפתרו ברמה שבין מחלקות המדינה השונות; אלה כוללים הגדרות של נהלים וסמכויות ביחס לחציית גבולות המדינה, שימוש במרחב האווירי והמים הטריטוריאליים של מדינות זרות, הליכי אינטראקציה עם רשויות מדינות היעד בהן מבוצעת הפעילות הצבאית ועוד.

⁶ במקור ברוסית – 'המלחמה הפטריוטית הגדולה'

⁷ Voyska Vozdushno-Kosmicheskoy Oborony - VKO

⁸ המבצע הצבאי בצפון אוסטיה בשנת 2008

⁹ משבר בני הערובה בני מספר לאומים באתר הגו עין אמנאס בינואר 2013

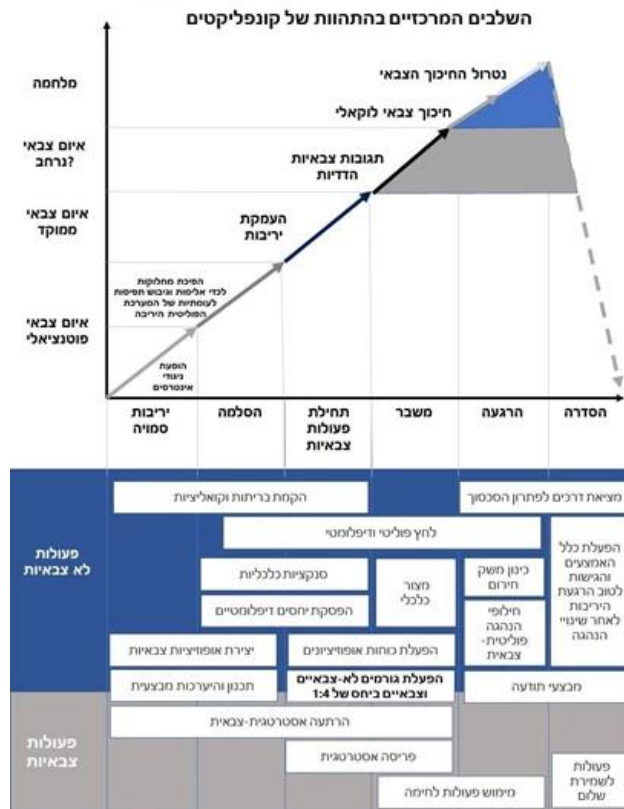
¹⁰ הצעת חוק נשיאותית שהתקבלה בשנת 2009 ומגדירה מחדש את עקרונות היסוד בהפעלת מנגנוני הבטחון הרוסיים ותקצובם

יש צורך לבצע עבודה משותפת עם גופי מחקר ופיתוח שיטות פעולה של משרדים ומחלקות הנוגעים לנושאים אלה.

אחת מתכליות השימוש בכוחות צבאיים מעבר לגבולות המדינה הינה לתכלית של השכנת שלום. בנוסף לפעילות הצבאית המסורתית, מימוש השכנת השלום עשוי לכלול גם משימות מיוחדות, פעולות הומניטריות, פעולות חילוץ, פינוי אוכלוסייה, סביבתיות ואחרות. כיום, סיווגן, מהותן ותוכןן של פעולות אלה אינם מוגדרים בבירור.

המשימות המורכבות והרב-גוניות של שמירת השלום, שכוחות צבאיים סדירים יאלצו לפתור, מרמזות על הצורך ביצירת מערכת ייעודית להכשרתם לכך. אחרי הכל, תפקידם של כוחות שמירת השלום הוא להפריד בין הצדדים המסוכסכים, להגן ולהציל את האוכלוסייה האזרחית, לסייע בצמצום פוטנציאל העוינות וביסוס חיי שלום. כל זה דורש מחקר מדעי והטמעתו.

ביטויי הפעולות הלא צבאיות במהלך קונפליקטים בין-מדינתיים

שליטה בטריטוריה

בסכסוכים עכשוויים קיימת חשיבות עליונה על הגנת האוכלוסייה, המתקנים החיוניים ומרכזי התקשורת הנשלטים בסופו של התמרון הצבאי, מפני פעולות התגמול של היריב. המענה לכך ניתן על ידי ארגון המרחב והשליטה בתא השטח המוחזק. עד 2008, כאשר גודלו של הצבא הרוסי מנה מעט יותר מ-4.5 מיליון איש, משימות אלו בוצעו אך ורק על ידי כוחות חמושים, אבל התנאים השתנו, ובעת הנוכחית ההתמודדות עם ארגונים בלתי-סדורים וקבוצות טרור יכולה להתממש בהצלחה רק באמצעות שילוב ידיים עם מנעד רחב של גופים ממשלתיים. ואכן, עבודת הסדרה מסוג זה יצאה לדרך בהובלת המטה הכללי; היא מבוססת על הטלת האחריות להגנה הטריטוריאלית על גופים שונים, כפי שמשתקף בתיקונים לחוק הפדרלי "אודות ההגנה". עם זאת, הצעת החוק כשלעצמה לא נותנת מענה פרקטי, ונדרשת הגדרה מדויקת של המערכת המנהלת את תחום השיפוט בו מתבצעת פעילות ההגנה על ידי חלוקת האחריות בתחומי השיפוט והניהול השונים בין הגורמים הצבאיים בתא שטח נתון, גופים ממשלתיים, מקומיים ואחרים. הלמידה מאירועי הלחימה בעשורים האחרונים באפגניסטן ועיראק מצביעה על הצורך להגדיר תפקידים ולקבוע שלבי פעולה בביסוס המציאות המתהווה לאחר הפעולה הצבאית, ביחד עם גורמי

המחקר הצבאי וגופי הממשלה השונים; לגבש שיטות פעולה של כוחות מגוונים; ולקבוע מגבלות על השימוש בכוח צבאי בהתהוות המציאות המשיליתית החדשה. נושא חשוב הוא פיתוח מנגנון מחקרי ומתודולוגי לתמיכה בקבלת החלטות, תוך התחשבות באופי המשולב של ציוותי כוחות. יש צורך לערוך מחקר של יכולות אינטגרליות המשלבות את הפוטנציאל של כל הכוחות הכלולים בהרכבם. הבעיה היא שהמודלים הקיימים של מבצעים ופעולות לחימה לא מאפשרים זאת; אנחנו צריכים דגמים חדשים. שינויים באופיים של סכסוכים צבאיים, פיתוח אמצעים למאבק מזוין, צורות ושיטות השימוש בהם - קובעים דרישות חדשות למערכות תמיכה מקיפות. זהו תחום נוסף של פעילות מדעית שאסור לשכוח.

רעיונות לא נוצרים מכורח פקודה

לא ניתן להשוות את מצבו של המחקר הצבא כיום עם פריחת המחשבה הצבאית-תיאורטית בארצנו ערב מלחמת העולם השנייה. כמובן שיש לכך סיבות אובייקטיביות וסובייקטיביות כאחד, ואין להאשים בכך אף אחד במיוחד. כמו כן, ידוע הוא הדבר שאי אפשר ליצור רעיונות בפקודה. עם זאת, איני יכול שלא להודות בעובדה שבאותה תקופה לא היו דוקטורים ומומחי תוכן, ולא היו אקדמיות ורעיונות מדעיים מפותחים שעסקו והפיצו באופן עקבי גישות מקצועיות. במקום זאת - היו דמויות יוצאות דופן עם רעיונות מברקים, הייתי קורא להם "קנאי המחקר הצבאי" במובן החיובי של המושג. אולי פשוט אין לנו מספיק אנשים כאלה היום.

דוגמא ל"קנאי מחקר צבאי" כזה הוא מפקד האוגדה גאורגי איסרסון¹¹, שלמרות ההשקפות שהתפתחו בתקופה שלפני המלחמה, הוציא לאור את הספר "צורות קרב חדשות"¹², בו חזה ש"מלחמה כלל לא מוכרזת רשמית, אלא היא התהוות של סדרת פעולות המבוצעות בין כוחות חמושים. גיוס והכנת הכוחות אינם צריכים להתבצע לאחר הכרזה על פרוץ המלחמה, כפי שהיה ב-1914, אלא שהם אמורים להתבצע הרבה זמן לפני כן בצורה מדורגת, ולעיתים סמויה ולא מורגשת." דחיית אמירותיו של "נביא הזעם" הייתה טראגית לאומה, שכן ארצנו שילמה בדם רב על כך שלא הקשיבה למסקנותיו של המלומד. מכאן מגיעה המסקנה שיחס הדוחק רעיונות חדשים, וגישות לא-סטנדרטיות המבטאות נקודת מבט שונה במדע הצבאי - אינו מתקבל על הדעת. עוד יותר בלתי מתקבל על הדעת הוא היחס המזלזל כלפי מדעי המלחמה מצד אנשי הפרקטיקה, כלומר אנשי הצבא עצמם.

סיכום

לסיכום, אני רוצה לומר שלא משנה כמה חזק האויב, לא משנה כמה כוחותיו ואמצעי המאבק המזוין שלו מושלמים, כמו גם צורות ושיטות השימוש בהם, הוא תמיד יהיה בעל נקודות תורפה. מה שאומר שקיימת אפשרות של פעולת נגד מספקת. יחד עם זאת, אסור לנו להעתיק ניסיון של מישהו אחר ולהדביק את המדינות המובילות, אלא לעבוד לפני העקומה ולהיות בעצמנו בראש. וכאן מדע הצבא משחק תפקיד חשוב. מדען הצבא הסובייטי המצטיין אלכסנדר סבצ'ין כתב: "מצב המלחמה... קשה מאוד לחזות מראש. לכל מלחמה יש צורך לפתח קו מיוחד של התנהגות אסטרטגית, כל מלחמה היא מקרה מיוחד שדורש ביסוס היגיון מיוחד משלה, ולא יישום של שום תבנית".

גישה זו נותרה רלוונטית עד היום. אכן, כל מלחמה היא מקרה מיוחד שדורש הבנה של ההיגיון המיוחד שלה, הייחודיות שלה, ולכן, קשה מאוד לחזות את אופי המלחמה אליה רוסיה, או בעלות בריתנו, עלולות להיגרר כיום. עם זאת, יש לטפל בנושא זה. כל מחקר מדעי בתחום מדע הצבא הוא חסר ערך אם התיאוריה הצבאית אינה מספקת את הפונקציה של ראיית הנולד, כלומר ראיית ההתהוות בתחום הלחימה.

בפתרון הבעיות הרבות העומדות בפני מדע הצבא כיום, מטכ"ל סומך על סיוע האקדמיה הצבאית הלאומית, אשר מרכזת בשורותיו מדעני צבא מובילים ומומחים סמכותיים. אני משוכנע שהקשרים ההדוקים בין האקדמיה למדעי הצבא והמטה הכללי של הכוחות המזוינים של הפדרציה הרוסית ימשיכו להתפתח ולהשתפר.

¹¹ גאורגי סמואילוביץ' איסרסון (1898-1976), איש צבא ותאורטיקן רוסי, ממפתחי תורת "קרב העומק". בין תפקידיו – מפקד דיביזיה משורינית וקצין אג"ם בארמייה ה-7 הממוכנת.

¹² חיבור בהוצאת משרד ההגנה הרוסי, שנת 1940.